

А. Я. Радзівілл

Геотектоніка

ГЕОТЕКТО́НІКА (від [гео...](#) і [тектоніка](#)) – галузь [геології](#), що вивчає структуру верхньої твердої оболонки Землі ([земної кори](#) та [верхньої мантії Землі](#)), їх рух та розвиток у часі і просторі. Г. розробляє методи дослідж. (структур., формацій., аналіз перерв та неузгоджень, фацій та потужностей, змінність об'ємів відкладів та вулканів, структур. тектоніки, палеотектоніки). Широко використовуються геофіз., геодез., геоморфол., структурно-геоморфол., тектоно-магматичні реконструкції, аерокосм. методи та ін. В останні десятиліття застосовують методи тектонофіз. моделювання, тектонофаціал. аналізу. В завдання Г. входить визначення послідовності, часу та умов формування структур; вона також дає основу для дослідж. в ін. областях геології; її знання необхідні при пошуках, розвідці та експлуатації родовищ корис. копалин та інж.-геол. пошуках.

У сучас. Г. намітилось значне протистояння в розумінні ролі вертикал. і горизонтал. рухів при створенні структур різного рангу. Визнану і успішно застосовувану протягом остан. століть теорію [геосинкліналей](#), що вивчає процеси перетворення земної кори океаніч. типу в континентальний та її нарощення за рахунок океанічної, активно протиставляють концепції глобал. тектоніки плит, де цей процес розглядається в зворот. напрямку. В зв'язку з новими геол. і геофіз. матеріалами широкого розвитку набула теорія глибин. розломів і блок. будови тектоносфери. Осн. проблеми сучас. Г. можна визначити як такі, що є актуал. у вирішенні взаємозв'язку глибин. і приповерхневих факторів еволюції тектоносфери, закономірностей взаємовідношення ін'єктив., плікатив. та диз'юктивних структур різних глибин, рангів і морфології. Є підстави для успіш. руху досліджень у цьому напрямку на основі концепції тектоорогенії, розломно-блокової тектоніки та ротацій. контролю дислокації, що розроблялись і продовжують розроблятися школою укр. геологів [В. Бондарчука](#), [І. Чебаненка](#), [А. Чекунова](#), [К. Тяпкіна](#), [О. Слензака](#) та ін.

Рекомендована література

1. Бондарчук В. Г. Основные вопросы тектоорогении. К., 1961;
2. Хаин В. Е. Общая геотектоника. Москва, 1973;
3. Пуцаровский Ю. М. Некоторые современные проблемы тектоники Земли // Геотектоника. 2004. № 5.

Бібліографічний опис:

Геотектоніка / А. Я. Радзівілл // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-29163>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).